

EMIGRAȚIA CONSERVATOARE ȘI CEA DEMOCRATICĂ. Emigrația polonă, în care se cuprindea și o parte a armatei revoluției polone din 1830—1831, se organizase în diferite țări din Europa, după căderea revoluției. Îndată după retragerea revoluționarilor poloni din țara lor, emigrația se rupe în două: pe de o parte conservatorii, regaliștii, nobilii, în frunte cu Adam Czarotorski, fost ministru de externe al țarului Alexandru I și fost președinte al guvernului polon în timpul revoluției, pe de altă parte «Asociația democratică» sau «Centralizația», aripa stângă a revoluției, formată în primul rînd din orașeni. Ambele mișcări urmăreau dobîndirea independenței Poloniei dar deosebirea între cele două părți ale emigrației stătea în special în chestiunea agrară: democrații încercau cîștigarea țăranilor pentru revoluția națională, promițînd desființarea clăcii și improprietărire și pe lingă aceasta erau și republicani. Acțiunea partizanilor lui Adam Czarotorski cerea aminarea rezolvării chestiunii țăărănești în Polonia pînă la dobîndirea independenței polone și se declara în favoarea unui regim monarhic în acea țară. În 1834, la Poitiers în Franța, proclamația «Democrației Polone», rupea legăturile cu acțiunea lui Adam Czarotorski, pe care-l declara nedem de a reprezenta revoluția polonă. În manifestul de principii de la Paris din 4 decembrie 1836 Asociația Democrației polone declara într-un stil mistic că «marea misiune a Poloniei nu este încă îndeplinită... În Polonia sînt toate condițiile pentru dobîndirea independenței și a vieții democratice. Independența Poloniei trebuie asociată cu lupta celorlalte popoare pentru independență... Prin asociere pentru Polonia, prin Polonia pentru omenire»¹. După evenimentele din 1846—1848 în Galiția, cînd răscoalele țăărănești fuseseră o piedică față de mișcarea revoluționară pentru independență, partidul conservator fu nevoit să recunoască nevoia desființării clăcii.

Cele două acțiuni revoluționare din Polonia: cea din Galiția din 1846, cea din Poznań, în 1846—1848, se făcuseră sub egida democrației polone dar neizbinda lor compromise Asociația Democratică². În schimb, acțiunea diplomatică a lui Adam Czarotorski de la Paris, rețeaua de agenți întreținută de el în toată Europa îi dau un mare prestigiu. Atît guvernul francez al celei de a doua republici, cit și cel englez îl recunosc pe el ca singur reprezentant oficial al Poloniei³.

În participarea militară a Poloniei în războiul din Ungaria, la 1848—1849 se disting deasemenea cele două emigrații: de o parte emigrația conservatoare cu generalii Bem și Dembinski, legați de Adam Czarotorski, recunoscut ca șef al emigrației de către guvernul Kossuth, pe de altă parte legiunea ridicată în Ungaria de democrați în frunte cu generalul Wysocki⁴.

În aceste condițiuni se încheie legăturile revoluției romîne de la 1848 cu emigrația polonă. Se știe că pe urmele vechilor legături ale lui Ioan Cîmpineanu și Ioan Ghica din 1838—1840 cu Hotelul Lambert de la Paris (sediul emigrației polone conservatoare), N. Bălcescu intră în contact cu Adam Czarotorski la Hanovra, în Germania, în martie-aprilie 1848, în vederea alianței

¹ JOZEF FREILICH, *Polska w dobie wielkiej emigracji* (Polonia în epoca marii emigrații), Cracovia, 1923, p. 8—11; Cf. Polska Akademia Nauk, *Historia Polski*, II-e, Varșovia, 1952, p. 85—86.

² *Historia Polski*, II-e, p. 188—218, cf. și p. 222.

³ M. HANDELSMAN, *Czarotorski, Nicolas I, et la Question du proche Orient*, Paris, 1934, p. 27.

⁴ J. FREILICH, *op. cit.*, p. 23—25, L. RUSSJAN, *op. cit.*